

ISBJØRNEN

*Rapport fra det første internationale videnskabelige møde om isbjørnen
afholdt i Fairbanks, Alaska, september 1965*

Af Christian Vibe

Initiativet til ovennævnte møde udgik fra Stewart L. Udall, Secretary of the United States Department of the Interior, og Senator E. L. Bartlett, Alaska, i fællesskab. Mødets formål var at give videnskabsmænd og naturfredningsfolk fra de interesserede arktiske nationer lejlighed til at mødes og diskutere isbjørnens nuværende stilling og overlevelsesmuligheder i fremtiden. Eftersom isbjørnen færdes i hele det arktiske område, der beherskes af Canada, Danmark, Norge, Sovjetunionen og USA, måtte det være i fælles interesse at iværksætte undersøgelser over dette enestående dyrs biologi, yngleområder, vandringer, mulige udnyttelse og fredningsbehov – og i fuld åbenhed udveksle oplysninger om igangværende forskning, metoder og resultater.

Indbydelsen til mødet udsendtes af USA's regering til regeringerne i ovennævnte lande i februar 1965. Mødestedet blev senere fastlagt til universitetet i Fairbanks, Alaska.

Den 29. juli modtog undertegnede fra ministeriet for Grønland opfordring til at rejse til Alaska som repræsentant for Danmark. I de følgende dage drøftedes sagen med kontorchef Otto Jensen i Grønlandsministeriet og landshøvding N. O. Christensen, Grønland.

Mødedeltagerne samledes på universitetet i Fairbanks 5. september, og de officielle møder begyndte dagen efter kl. 9 med indledende taler af senator E. L. Bartlett, Alaskas præsident William A. Egan og C. Edward Carlson, Department of Interior, vildtundersøgelserne. Efter dansk og norsk opfordring valgtes C. E. Carlson til permanent chairman. Fra Canada var mødt 2, fra Danmark 1, fra Norge 2, fra Sovjetunionen 2 og fra USA 4 delegerede. Desuden var repræsenteret Arctic Institute of North America og International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, og som observatører 28 fra mange forskellige videnskabelige institutioner og naturfredningsorganisationer. Sekretariatet bestod af 12 personer. Forhandlingssprogene var engelsk og russisk. Ved de følgende møder fremlagde hvert af de repræsenterede lande en redegørelse for forholdene vedrørende isbjørnejag-

ten i de pågældendes arktiske områder, fredningsforanstaltninger og igangværende videnskabelige undersøgelser.

Den årlige jagt og fangst af levende isbjørne opgjordes til

Canada	ca. 600
Grønland	ca. 100
Norge	ca. 325
Sovjetunionen	ca. 15 (unger)
Alaska	ca. 300
I alt	ca. 1340 isbjørne

Den samlede bestands størrelse er fra russisk side anslået til ca. 8000, fra canadisk side til over 10.000 og fra amerikansk side til 17.000–19.000 dyr.

Jagten i *Canada* må kun drives af den i de nordlige områder indfødte befolkning. Isbjørneunger indtil 1 år og disses mødre er totalfredede.

Den canadiske delegation ville herudover foreslå sin regering, at jagt med enhver form for motordrevet fartøj, f. eks. motorslæder og fly, blev forbudt – at ingen jæger måtte dræbe flere end 6 isbjørne om året – at isbjørne frededes fra 15. maj til 1. oktober – at jagt på unger indtil 2 år og deres mødre forbydes.

Jagten i *Grønland* drives væsentligst af den indfødte befolkning ved Thule, Scoresbysund og Angmagssalik, i mindre grad ved Upernavik og Nanortalik, samt af besætningerne på de østgrønlandske vejstationer.

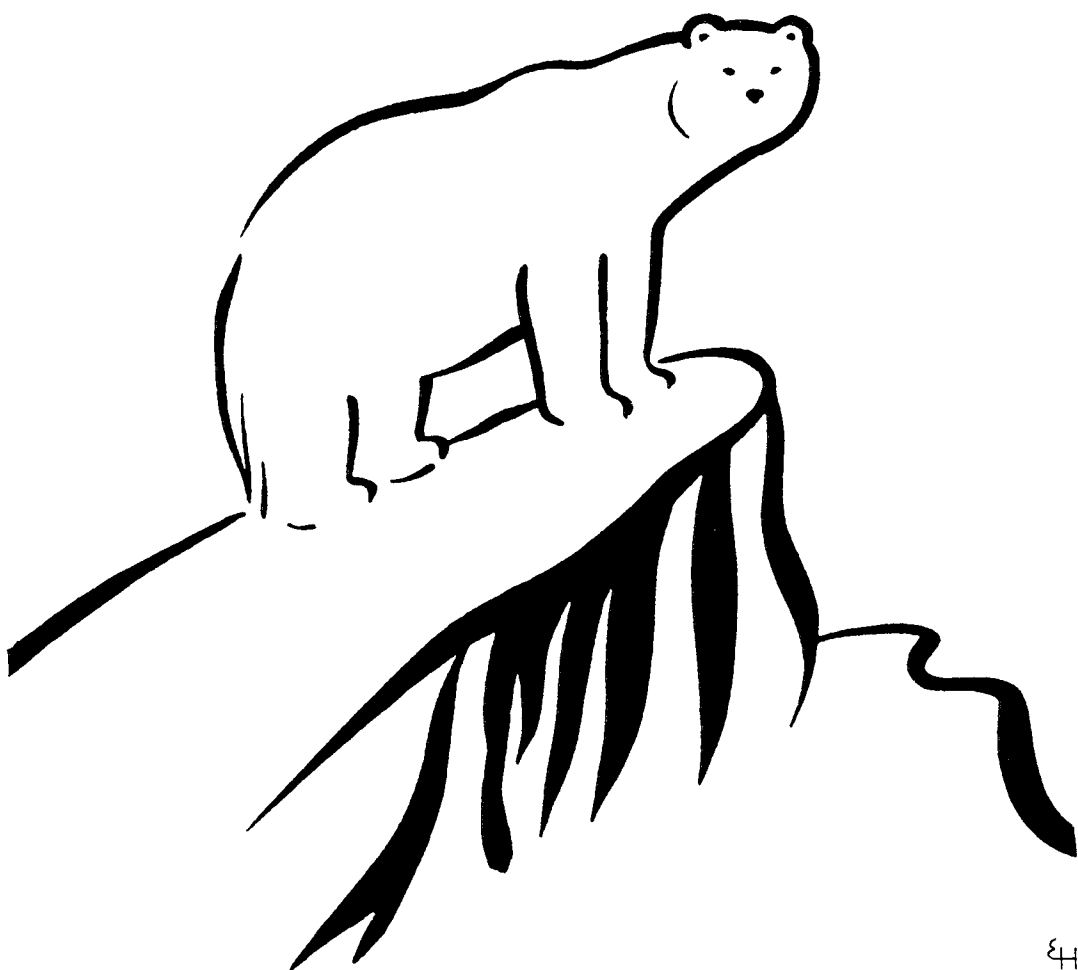
Jagt på isbjørne kan ikke drives af personer, der ikke er bosiddende i Grønland. Jagt må ikke drives fra skibe tilhørende eller chartrede af Den kgl. grønlandske Handel.

I Nordøstgrønland er jagt på isbjørneunger og deres mødre forbudt, og alle isbjørne er fredede fra 1. juni til 31. oktober. Jagt må kun drives af erfarne jægere med kendskab til brug af riffel og kun med riffel med en kaliber ikke under 6,5 mm og med blødnæset projektil. Brug af gift, fodsakse og selvskud er forbudt, selvskud dog bortset fra et begrænset område ved Kap Borlase Warren.

Jagt fra fly er forbudt.

Jagt fra motorbåd i Melvillebugten er forbudt. Thulefangere, der passerer canadisk søterritorium, må her respektere den canadiske fredning af isbjørneunger og deres mødre.

Den danske delegerede ville herudover foreslå sin regering, – at beskyttelsen af isbjørneunger og deres mødre i Nordøstgrønland udvides til at gælde unger indtil 2 år og deres mødre, – at forbudet mod at bruge selvskud udvides til at gælde hele Grønland, – at forbud mod jagt fra fly udvides til at gælde hele Grønland samt til-

EH

Isbjørn, tegning af Ernst Hansen.

grænsende havområde med start fra Grønland, – at jagt fra snescootere og motorslæder forbydes.

Jagten fra *Norge* foregår dels fra sælfangerskibe i „Labradorisen“, „Østgrønlandsisen“, „Nordisen“ og „Østisen“, dels af overvintrende fangstmænd og vejrtjenestepersonale i Svalbardområdet og sommerekspeditioner, herunder turistselskaber.

På Kong Karls Land, Svalbard, er isbjørnejagt forbudt.

Fangsten af levende isbjørneunger er stærkt begrænset ved lov, og turistjægere må kun skyde 1 bjørn pr. jæger og ikke dræbe unger eller disses mødre. Rifler med kaliber under 6,5 mm må ikke anvendes.

Den norske delegerede ville overfor sin regering anbefale, — at den årlige norske isbjørnejagt ikke måtte overskride en rimelig størrelse, hvilket kunne opnås ved at fastsætte et største antal for vinterfangsten, — at der blev truffet yderligere foranstaltninger til en omfattende beskyttelse af unger og deres mødre.

I *Sovjetunionen* er al jagt på isbjørne forbudt, men der kan gives en særlig tilladelse til fangst af et begrænset antal unger til zoologiske haver.

Fra sovjetdelegationens side blev det fremhævet, at man var af den opfattelse, at isbjørnebestanden var i tilbagegang overalt i det arktiske område, hvorfor man foreslog en total international fredning i 5 år og derefter en begrænset jagt — samt at hvert land inden for sit område skulle udlægge de vigtigste af isbjørnens yngleterritorier som fredede reservater.

I *Alaska* er isbjørnejagten i de senere år mere og mere gået over på turisternes hænder. Af 292 isbjørne blev i 1965 kun 17 skudt af eskimoer. De øvrige blev skudt af amerikanere fra Alaska eller de sydlige stater ved hjælp af flyvemaskiner ude i drivisen, dels nord for Point Barrow, dels vest for Point Hope og nær den sibiriske territorialgrænse. De amerikanske troføjere var især interesserede i de store bjørne, hvilket medførte, at der blev skudt flest gamle hanner, der i 1965 havde udgjort 78 % af det totale udbytte i Alaska.

Isbjørne i Alaska er fredede fra 21. april til 14. oktober. Hver jæger må kun skyde 1 om året. Unger og deres mødre er totalfredede. Bortset fra unger og deres mødre må indfødte jage isbjørne til føde uden begrænsning, dog ikke med fly.

Den amerikanske delegation ville overfor sin regering anbefale, at de amerikanske jagtmetoder (med fly) og antallet af årligt nedlagte isbjørne blev taget op til undersøgelse for at få fastslået nødvendigheden af yderligere fredningsforanstaltninger for amerikanske borgere uden for territorialgrænsen.

Ved siden af de nøgne data vedrørende jagtmetode, udbytte og fredningsforanstaltninger blev der gjort rede for et omfattende forskningsarbejde vedrørende isbjørnen og dennes livsvilkår i de forskellige arktiske områder. Nødvendigheden af at fortsætte og udvide dette arbejde blev stærkt fremhævet fra alle sider. Alle nationer blev kraftigt opfordret til inden for eget område at bringe forskningsarbejdet ind i faste rammer og regelmæssigt at udveksle metoder og resultater med hverandre med det hovedformål at nå frem til fuld klarhed over isbjørnepopulationens størrelse og sammensætning af aldersgrupper, dens vandringer og afhængighed af drivisforhold, sælforekomster og klimasvingninger, dens formeringsevne,

yngeområder og fastsættelse af et årligt forsvarligt jagtudbytte, fordelingen af dette mellem de arktiske nationer, etablering af nationale ynglereservater og internationale fredningsforanstaltninger — altsammen ud fra det almene grundsynspunkt, at jagten på isbjørnen aldrig måtte nå en sådan højde, at dens eksistens blev truet.

Fra dansk side blev fremhævet, at enhver lovgivning vedrørende fredning af isbjørnen i særdeleshed burde tage hensyn til de pågældende landes indfødte befolkninger, disses jagttraditioner og særlige brug for dette værdifulde dyr i deres daglige liv, eftersom isbjørnens betydning i polarfolkenes tilværelse rækker langt ud over dens økonomiske værdi. Samme grundregel synes også at have været gældende i den canadiske lovgivning.

Konklusioner for Danmarks vedkommende.

Af den samlede årlige jagt på isbjørne falder i øjeblikket kun ca. 7½ % på Grønland, hvilket er en ringe del i forhold til landets størrelse og kyststrækning. Det største antal blev taget i 1921 med i alt ca. 260 dyr. Når jagtudbyttet er faldet stærkt siden dengang, kan det dels skyldes en forøget jagt i områderne uden for Grønland, hvorfra isbjørnene normalt kommer via drivisen frem til de grønlandske kyster — især Svalbard-området — dels kan det skyldes, at Grønlands egen ynglende bestand, bortset fra Nordøstgrønlands, ikke nyder nogen beskyttelse ved fredning af unger og disses mødre.

Enhver international lovgivning, der tager sigte på at frede isbjørnen i sommermånederne, hvor den væsentligst færdes langt ude i drivisen, vil være til gavn for isbjørnebestanden i Østgrønland. Det samme kan siges om enhver lovgivning, der freder unger og disses mødre samt ynglepladserne (d. v. s. moderbjørne i vinterhi).

Der var på mødet enighed om, at *isbjørneunger indtil 2 år og disses mødre burde nyde den størst mulige beskyttelse overalt*, og der vil formentlig kunne opnås en international tilslutning på dette punkt (med dispensation til fangst af et begrænset antal unger til zoologiske haver). Grønland bør derfor i den kommende tid overveje, om man kan tilslutte sig en sådan regel.

Det andet punkt, som opmærksomheden samlede sig om, var *fredning af isbjørnen i sommertiden* i tråd med canadiske forslag om fredning fra 15. maj til 1. oktober. Dette punkt vil gå ud over en del af den norske fangst, der drives fra skibe i drivisen, og det må derfor forventes at møde en del modstand. Da punktet afgjort vil være en fordel for Grønland, bør vi overveje grønlandsk tilslutning hertil, dog bortset fra beboede områder.

De punkter, som er nævnt side 34, sidste afsnit, vil Grønland formentlig uden videre kunne gå med til.

På det forskningsmæssige område lovede den danske delegerede over for den danske regering at ville anbefale al mulig støtte til de igangværende canadiske undersøgelser over isbjørnens biologi og vandringer, hvilket indbefatter tilbagesending af mærker fundne på isbjørne, foretage mærkningsforsøg i Grønland, hvis og hvor dette viste sig praktisk gennemførligt, indsamle oplysninger om alle i Grønland skudte isbjørne samt i videst mulig udstrækning indsamle kranier, eventuelt tænder, til aldersbestemmelser, og indsamle oplysninger om vinterhi for at få fastslået de nuværende yngleområder.

Endnu et vigtigt spørgsmål må vi tage stilling til, nemlig oprettelse af totalfredede yngleområder, reservater, der jo især vil blive aktuelle i dele af Nord- og Østgrønland.

De oplysninger, der fremkom på mødet, gav ikke nogen umiddebar bekræftelse på, at isbjørnebestanden var i øjeblikkelig fare, men forholdene vil blive nøje fulgt i de kommende år, hvorefter man vil samles på ny for på et mere sikkert grundlag at kunne tage stilling til nødvendigheden og omfanget af internationale foranstaltninger til isbjørnens bevarelse som det meget karakteristiske element i polarlandenes dyreverden, den så afgjort er.

Udover isbjørnen drøftedes også ganske kort en del spørgsmål vedrørende renen, moskusoksen, kongeederfuglen, hvalrossen og andre arktiske dyr. Det vakte megen interesse, at det fra dansk side var muligt at gøre rede for disse dyrs optræden i og ved Grønland århundreder tilbage. Efter dansk opfordring blev også givet en redegørelse for fangsten af grønlandshvalen (Bowhead) ved nordkysten af Alaska, hvor denne hval er i tiltagen og fanges i et antal af 10–15 stk. om året af den eskimoiske befolkning i skindbåde (delvis også motorbåde) på forårs- og efterårstrækkene til og fra Ishavet. Efter mødet tilbragte undertegnede nogle dage ved Point Barrow og talte med en række eskimoiske hvalfangere for nærmere at studere forholdene ved denne fangst, der engang var så vigtig for grønlænderne – og givetvis vil blive det igen før eller senere.